

06/09/2020

י"ז אלול תש"ף

לכבוד
ח"כ עודד פורר
יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה

עמדת אלו"ט – תנאי העסקת הסייעות בגנים ובצהרונים

1. לקראת הישיבה בוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי שנקבעה ליום 7/9/2020 בנושא תנאי העסקת הסייעות בגנים ובצהרונים, להלן התייחסות אלו"ט לגבי סייעות בחינוך המיוחד ולתלמידים הלומדים בחינוך הרגיל וזכאים לשירותי חינוך מיוחד.
2. רבות מהסייעות מועסקות בחינוך המיוחד או כסייעות משלבות לתלמידים שלומדים בחינוך הרגיל, ובכלל זאת בגנים ובצהרונים. עם זאת, נכון להיום **מקצוע הסייעות אינו מוסדר כראוי**, למעט בחוזרי מנכ"ל שמסדירים בעיקר את חלוקת תקצוב העסקת הסייעות בין משרד החינוך לרשויות המקומיות.
3. בכלל זה, **ההגדרה הקיימת לתפקיד הסייעות היא כללית וחסרה הבחנה בין סוגי סייעות שונות. בנוסף, לא קיימים תנאי סף מותאמים לסוגי הסייעות השונים, אין הכשרות ייעודיות לסייעות ואין התייחסות להסדרת הקשר של הסייעות המשלבות עם ההורים.**
4. יתרה מזאת, בעוד שחלק מהסייעות מועסקות ע"י הרשויות המקומיות, עדיין רבות מהן מועסקות ישירות על ידי גופים פרטיים שמפעילים את מוסדות החינוך ('בעלויות') או על ידי חברות קבלן, דבר אשר מעמיד אותן במצב תעסוקתי פגיע. כך למשל, בתקופת הקורונה בשנת תש"פ רבות מהסייעות שהועסקו על ידי חברות קבלן הוצאו לחל"ת או פוטרו והרציפות במתן הסייעות לתלמידי החינוך המיוחד נפגעה בשל כך.
5. תיקון 11 לחוק החינוך המיוחד, תשמ"ח-1988, שנכנס לתוקף בשנת תש"פ מעודד את שילובם של תלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחד במסגרות החינוך הרגיל, ואת הכלתם בסייעות משלבות.
6. **על כן, הסדרת תפקיד הסייעות והכשרתן הוא נושא ראשון ממעלה – וקריטי במיוחד עבור סייעות משלבות שעתידות לעבוד עם אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים, לרבות תלמידים עם אוטיזם.**
7. אוטיזם היא מוגבלות תקשורתית המאופיינת בקושי בתחום החברתי-תקשורתית. לילדים על הספקטרום יש קושי ביכולת להדדיות חברתית, קושי בכישורים החברתיים וקושי בהבנה של קודים חברתיים מקובלים. על כן, עבור תלמידים אלו, ובמיוחד תלמידים עם אוטיזם שמשולבים בחינוך הרגיל, תפקידה של הסייעות הוא קריטי לשילובם המיטבי במערכת החינוך ובחברה.
8. **חשיבותן הרבה של סייעות לתלמידים משולבים התבהרה במיוחד בחודשים האחרונים לקראת פתיחת שנת הלימודים תשפ"א עם המעבר החלקי ללמידה מרחוק של שכבות ה'-י"ב.** מרכז השלטון המקומי ומשרד החינוך סירבו תחילה להגעת הסייעות המשלבות לבתי התלמידים בין היתר מכיוון שהסייעות לא עברו הכשרה מתאימה. קרי, גם משרד החינוך ומרכז השלטון המקומי מכירים בצורך בהכשרת סייעות משלבות על מנת לבצע את תפקידן באופן מיטבי ומקצועי.
9. למרות האמור, נכון להיום, אין מדיניות סדורה להכשרת הסייעות בחינוך המיוחד או הסייעות המשלבות. בהיעדר מדיניות מוגדרת ואחידה בנושא העסקתן, הכשרתן והקשר של הסייעות המשלבות עם ההורים, כל רשות פועלת כראות עיניה דבר הפוגע בסופו של דבר בתלמידים המשולבים, בסייעות עצמן ובהורים.

10. עמדתנו המקצועית היא שהסייעת המשלבת היא גורם מרכזי והכרחי בהצלחת השילוב של תלמיד על צרכים מיוחדים. בהיעדר הכשרה ייעודית ממוסדת, אלו"ט יזמה וניהלה הכשרה ראשונה מסוגה לסייעות משלבות באמצעות ה"זום" בחודש אוגוסט האחרון.
11. מדובר היה בהכשרה בת 4 מפגשים, ללא עלות, שנועדה לתת למשלבות כלים, ידע אודות האוטיזם ולגבי תפקיד המשלבת. בהכשרה נכחו למעלה מ-500 משתתפות שעתידות לעבוד כסייעות משלבות בשנת תשפ"א. במשוב הסיכום כ-81.3% ציינו שההכשרה המקוונת תרמה לידע שלהן במידה רבה או רבה מאוד, ו-98% מהמשיבות ציינו שנדרשת לסייעות השילוב הכשרה מסוג זה במידה רבה מאוד.
12. לאור כל האמור לעיל, עמדת אלו"ט הינה כי יש לפעול להסדרת המקצוע הסייעות לרבות הגדרות התפקיד ותנאי הסף לסוגי הסייעות השונים, ולקיומן של הכשרות ייעודיות לסייעות, ובמיוחד בהתאם לסוג הסייעות, סוג המוסד החינוכי או השלב החינוכי. זאת, על מנת לתת מענה מיטבי לתלמידים עם צרכים מיוחדים בכלל, ולתלמידים עם אוטיזם בפרט.

בכבוד רב,

דיאנה בארון, עו"ד
אגף קידום זכויות
חטיבת קהילה – אלו"ט

העתיקים:

חברי וחברות הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי גבי דלית אזולאי, מנהלת הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי עו"ד מיכאל זץ, מנהל האגף לקידום זכויות, חטיבת קהילה – אלו"ט גבי יעל גבר, מנהלת תחום החינוך, חטיבת קהילה – אלו"ט